

Datum: 14 juni 2025, Famillement, Den Haag
Betreft: Juryrapport CBG Familiehistoricus 2025

Wim Penninx wint de eretitel Familiehistoricus 2025

Onderzoek naar familiegeschiedenis op het hoogste niveau

De verkiezing 'Familiehistoricus 2025' is het hoogtepunt van de viering van het 80-jarig jubileum van het CBG|Centrum voor familiegeschiedenis. Het CBG bevordert hiermee de kwaliteit en innovatie van genealogisch onderzoek. In het juryberaad zijn we op zoek gegaan naar genealogische parels met een nieuwe insteek die verrassen. De jury zag dat onderzoeken regelmatig ook andermans familie betreffen. Ook waren er onderzoeken die genealogie op wetenschappelijk niveau brengen met betrouwbare bronnen en impact op de omgeving en het vak. Het onderzoek van deze kandidaat is ambitieus, onderscheidend, versterkt de diepgang en combineert verschillende genealogische disciplines: naamkunde, stamboomonderzoek en DNA-onderzoek.

De zoekvraag: Een randstedelijke vriend van de onderzoeker heet "van Zomeren". Is zijn vaderlijn traceerbaar naar de regio in Oost-Brabant nabij het dorp Someren? Is het mogelijk om op basis van Y-DNA (DNA-onderzoek via mannelijke lijn, van vader op zoon) de herkomst van "van Someren" te traceren? Later bleek er een gelijksoortige zoekvraag: Kan ik aantonen dat de familienaam "van Gemert" uit Heeze, ook in Brabant, een herkomst in Gemert heeft? Dit leidde naar het onderzoek: 'Komt Van Gemert uit Gemert en Van Zomeren uit Someren?' Kortom, niet één, maar meteen 2 familienamen en gelijknamige dorpen.

De onderzoeker sluit aan bij een vraag die veel rootszoekers vandaag de dag hebben: 'Waar komt mijn naam vandaan?'. Zijn aanpak om hier achter te komen is echter opvallend anders dan gewoonlijk: via de weg van genetische genealogie. De onderzoeker heeft sterke aanwijzingen dat veel herkomstfamilienamen een genetische oorsprong hebben in de bijbehorende plaatsnaam. In sommige gevallen is het twijfelachtig, moeilijk te bewijzen en soms heb je ook een beetje geluk naast jarenlange onderzoekservaring.

Het onderzoek klinkt eenvoudig en voorspelbaar, maar is vernieuwend en een interessante toepassing van DNA-onderzoek. Dit onderzoek inspireert om naast klassiek stamboomonderzoek op basis van originele papieren bronnen, in dit onderzoek tot uit ca 1680, ook via Y-DNA-analyses (via de mannelijke lijn) op zoek te gaan naar de herkomst of de ontstaansgeschiedenis van een familienaam. De gegevens die voor dit onderzoek gebruikt zijn, zijn o.a. resultaten uit 37-marker testen en Big-Y-resultaten die door FamilyTreeDNA uitgevoerd zijn.

De resultaten zijn overtuigend, van hoge kwaliteit en aantoonbaar onderbouwd. Onzekerheid verdwijnt hiermee. De impact is er niet alleen voor de afstammelingen. Het staat vast dat DNA-onderzoek een geschikt instrument is om te weten te komen waar een familienaam vandaan komt, varianten op een naam te verklaren of geografische migratiepatronen in kaart te brengen. Door vakmanschap te combineren met vernieuwing en wetenschappelijke diepgang, laat deze kandidaat zien wat de hoofdprijs belooft: **familiegeschiedenis op het hoogste niveau**.

Dat verdient erkenning en daarom is **het FAMILIEVERHAAL VAN NEDERLAND** >

- 'Komt Van Gemert uit Gemert en Van Zomeren uit Someren?'
- **en is Wim Penninx de CBG FAMILIEHISTORICUS 2025**

Jaïr van Dijk wint de CBG Aanmoedigingsprijs 2025

Het onderzoeken van je familiegeschiedenis is populair blijkt uit onderzoek. Je weg vinden naar betrouwbare bronnen vraagt doorzettingsvermogen en jaren ervaring. De aanmoedigingsprijs belooft **jonge onderzoekers** die durven af te wijken van de gebaande paden, bijvoorbeeld door het gebruik van ongebruikelijke bronnen, het betreden van gevoelig terrein of het vertellen van verhalen uit onderbelichte groepen. Zo wordt innovatie en diversiteit in genealogie gestimuleerd.

De jury moedigt iedereen aan om nieuwsgierig te blijven en vooral gebruik te maken van het genealogische netwerk dat het CBG biedt. De aanmoedigingsprijs getuigt van grote betrokkenheid bij in dit geval andermans familiegeschiedenis en is groots in betekenis. Deze prijs gaat naar de kandidaat met **de volgende zoekvraag** >

De Joodse Mieke (geboren in 1940) was ondergedoken in de oorlog en heeft nooit geweten wie haar echte ouders zijn. Van haar moeder had ze slechts een voornaam, een geboorte- en overlijdensdatum. Mieke wilde weten wie haar onbekende ouders zijn en welke informatie is er te vinden over hun levens, afkomst en sociale positie?

De onderzoeker gebruikte officiële archiefstukken en niet-alledaagse typen bronnen, die regelmatig over het hoofd worden gezien, maar cruciale details kunnen bevatten over sociaal kwetsbare groepen. De vondst van onder andere foto's en dossiers van beide ouders toont niet alleen uitstekende onderzoeksvaardigheden, maar ook volharding in het traceren van persoonlijke, moeilijk vindbare gegevens.

Het onderzoek verheldert een onderbelichte geschiedenis: de ontmoeting tussen een Joodse vrouw en de verwekker, een zwarte Surinaamse jazzmuzikant in het vooroorlogse Nederland. Daarmee snijdt het belangrijke thema's aan zoals etniciteit, verborgen relaties, oorlogstrauma en sociale klasse – onderwerpen die heel persoonlijk én tastbaar worden gemaakt in dit familiehistorisch onderzoek. Het onderzoek draagt hierdoor bij aan een inclusiever historisch bewustzijn.

Het resultaat van dit onderzoek is niet alleen kennis, maar ook herstel van identiteit, familiebanden en verbondenheid. Mieke ontdekte eindelijk wie haar ouders waren en kreeg contact met haar halfzusjes – een aangrijpend moment na een leven lang vragen. Het onderzoek raakte letterlijk levens van meerdere mensen en bracht herkenning en een nieuw perspectief.

Dat verdient erkenning en daarom gaat de **aanmoedigingsprijs naar het familieverhaal** >

- 'Op zoek naar Miekas ouders' ,een verborgen familiegeschiedenis'
- van onderzoeker **Jaïr Salomon van Dijk**.

Daisy Kolkman wint de CBG Publieksprijs 2025

Onlangs liet het CBG de interesse voor familiegeschiedenis onderzoeken. De populariteit vermoedden we al, maar is nu ook door extern onderzoek bevestigd. Het **enthousiasme en de interesse in familiegeschiedenis** blijkt ook uit het stemgedrag van Nederland. En dan hebben we het niet over politiek stemgedrag, maar van Urk tot Schiedam, van Brazilië en Suriname tot aan de kolonie Nieuw-Nederland en ook online, alle kandidaten hebben genealogie op de kaart gezet.

Familiegeschiedenis leeft en daarom introduceren we een publieksprijs voor 'Het familieverhaal van Nederland'. Het onderzoek van deze kandidaat heeft niet alleen de meeste stemmen gekregen, ook bijzonder: de kandidaat draagt dit onderzoek op aan haar onlangs overleden ouder. Zo zie je maar, familiegeschiedenis gaat niet alleen over het verleden, ook over vandaag en nu.

De jury belooft het enthousiasme van startende en ervaren genealogen met Brabantse tot Koreaanse roots. Fantastisch om in jullie familiegeschiedenis en onderzoek te mogen meekijken. Om een familieverhaal beknopt te vertellen met daarachter de complexiteit van misschien wel eenzaam, genealogisch onderzoek is een hele kunst. De jury heeft gezien dat alle kandidaten de steun van het publiek hebben gekregen.

De meeste interesse en stemmen gingen uit naar het onderzoek >

In '**De foto die alles overleefde**' zoomt de onderzoeker in op de familiegeschiedenis van haar Indo-Europese oma Rika en diens vader Bart. Bart meldde zich in 1934 als 22-jarige aan bij het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger (KNIL) en was later krijgsgevangene in Harima in Japan. Haar zoekvraag was: Wat is er daarna in Indonesië gebeurd? Wat was de doodsoorzaak van overgrootvader Bart, die zijn dochter onbewust een trauma doorgaf.

De onderzoeker volgt de reis van deze dochter (haar oma) vanuit Indonesië naar een veilig onderkomen in Zeeland onder toezicht van overgrootvader Bart op een foto. De portretfoto die ook nog eens de watersnoodramp van 1953 overleefde. De onderzoeker klopte bij relevante instanties aan voor officiële documenten, zocht in verschillende archieven en de historische personendatabase WieWasWie. Ze overbrugde hierbij Oost en West, verleden en heden en toetste de vondsten aan de mondelinge geschiedenis.

Het onderzoek lost niet alleen tegenstrijdige verklaringen van overlijden van overgrootvader Bart op, maar de familieroddel over 'het in de steek laten' kon worden ontkracht. Dit goed onderbouwde onderzoek is een passend voorbeeld binnen de explosief groeiende aandacht voor onderzoek naar Indische en Indo-Europese familiegeschiedenis.

Het resultaat van dit onderzoek is een verdrietige onthulling, maar wel met een waardig einde van dit deel van de speurtocht: van toen 'dood door vuurwapen' naar decennialang een familieroddel en nu een postuum-onderscheiding voor Bart.

Dat verdient ook hier erkenning en daarom gaat **de publieksprijs naar het familieverhaal** >

- 'De foto die alles overleefde'
- van onderzoeker **Daisy Kolkman**

Shortlist

De beste familie verhalen en genealogische onderzoeken staan in de shortlist. In essentie gaan deze familiegeschiedenissen over ons allemaal samen. Over **het verborgen verleden van onbekende Nederlanders** die ontdekken van welke voorouders zij afstammen, hoe ze hebben geleefd en wat ze hebben nagelaten om te begrijpen waar ze vandaan komen.

De jury is onder de indruk van de **diversiteit en kwaliteit van de onderzoeken** en heeft interessante invalshoeken voorbij zien komen. Laten we niet vergeten dat veel genealogisch onderzoek wordt gedaan door particulieren, vrijwilligers of zelfstandige onderzoekers die jaren van hun leven investeren zonder financiële beloning, maar wel een enorme maatschappelijke waarde leveren.

De shortlist* bestaat uit >

1. **PIA VAN DEN BERG:** Op een kille ochtend in 1940 begon in één Tilburgs huishouden een verhaal waarin drie broers, één moeder en een oorlog elk hun eigen kleur kozen. Pia onderzocht het verleden in alle tinten die tussen zwart en wit blijken te bestaan in een Tilburgse straat in de Tweede Wereldoorlog. Blijf haar volgen, want er komt een boek aan.
2. **STEPHANIE BIESHEUVEL:** Inmiddels "wereldberoemd" en bekend van het boek 'Het verraad van de Jordaan'. Een aflevering van Verborgen verleden leidde naar een krantenartikel over haar overgrootvader, die genoemd werd als de mogelijke verrader van het Achterhuis. Op een regenachtige dag in het archief opende Stephanie dossiers die haar familiegeschiedenis totaal op z'n kop zette. Wat begon als een vermoeden over een verrader in de Jordaan, eindigde in een waargebeurd familie verhaal over liefde, loyaliteit en een verraad dat tachtig jaar lang zweeg. Koop dit boek.
3. **HANS BLOEM:** een ervaren onderzoeker die een uitdagende familiegeschiedenis onderzocht over oceanen en eeuwen heen: Toen Hans in 1996 zijn eerste familiebrief schreef, kon hij nog niet weten dat hij een ontdekkingsreis begon in een periode van vier eeuwen en die hem van het Groningse veen naar de Braziliaanse zon en de Amerikaanse prairies zou voeren. Op zoek naar elke "Bloem" die ooit aan de stamboom bloeide.
4. **CHRISTINA BOOMSMA:** Het leegruimen van het ouderlijk huis, was bij Christina de aanleiding om de familiegeschiedenis te beschrijven aan de hand van zeven schepen. Hoe zag het leven van deze binnenvaartfamilies eruit? Haar onderzoek is nog in een vroeg stadium, maar de vondsten zijn nu al een vermelding waard. Interessante insteek, zowel het genealogische als het sociale aspect, en houdt ons op de hoogte.
5. **FLORIS VAN HINDEVOORT:** Een ambitieus naslagwerk van familieleden en aanverwanten ontbrak in de familie van Floris en leidde tot de zoekvraag: Wie zijn mijn voorouders uit Suriname, een land waar ik niets van weet en niemand ken ondanks mijn Nederlands-Surinaamse afkomst? Hij bracht familielijnen in kaart, bestudeerde data van overlijden, sociale status en leefomstandigheden en het genetische onderzoek loopt nog, maar zijn broer heeft nu dankzij dit onderzoek wel dezelfde familienaam gekregen. Wij zijn heel benieuwd naar het eindresultaat. Ga vooral door.
6. **ELSELINE KNUTTEL:** Op de dag dat haar vader 100 jaar zou zijn geworden, dacht Elseline terug aan een tasje achterin in een kastje met brieven en dagboeken van haar vader. Ze maakte een ongelooflijk spannende en interessante ontdekkingstocht in het koloniale verleden, de Tweede Wereldoorlog en de Nederlandse kindbescherming. In haar boek dat nu in onze bibliotheek staat, beschrijft ze een periode van puinruimen, gebroken gezinnen, schaarste én een tijd van idealisme, bevlogenheid en veerkracht.

7. **JELMER VAN DER LIJN:** Jelmer is onze jongste kandidaat en oma is zijn grootste fan. Jelmer combineert genealogie, geschiedenis en geografie met de ontdekking dat zijn voorouders zich tijdelijk in de Nederlandse kolonie Nieuw-Nederland hadden gevestigd. Wie waren zij en wat was hun leven rond 1650 in Beverwijck/Albany (VS) én in Rotterdam? Door inzage in allerlei interessante stukken tijdens zijn rootsreis in Amerika, die ook nog eens heel knap gevonden zijn, krijgen we nu inzicht in koloniale migratie en sociale dynamiek in de 17e eeuw.
8. **KEES SCHABING:** Kees koppelde een alledaags verhaal van zijn familie aan de grote geschiedenis om ons heen. Op een doodgewone dag, met een achteloos uitgesproken zin ter inspiratie, begon Kees aan een zoektocht die hem niet alleen zes eeuwen en zeventien generaties terugvoerde langs bisschoppen, VOC-schepen, zouaven en spionnen, maar hij bracht ook openheid in zijn gesloten familie. Mooi voorbeeld van impact door familiegeschiedenis.
9. **INGRID SCHEINHARDT:** Toen Ingrid zich afvroeg waarom een jeneverstoker uit Schiedam zijn schip doopte met twee mysterieuze namen, wist ze nog niet dat ze op koers lag richting een familiegeschiedenis vol zeezout, jeneverdamp en een mogelijke bloedband met de grote Houtman. Een speurtocht die de archieven liet bruisen als een goed gestookte ketel. Proost op dit onderzoekswerk. Haar familieverhaal is nu in twee delen terug te vinden in de CBG Bibliotheek.
10. **OLGA VROLIJK:** Toen Olga een oude foto vond van haar betovergrootmoeder uit Java, begon een reis die haar niet alleen dichterbij vier generaties Indische voormoeders bracht, maar ook bij haarzelf. Een intiem en groots verhaal waarin familiegeschiedenis verandert in levenswijsheid, en een boek in wording voelt als thuiskomen. Houd de boekenrubriek in Gen.magazine in de gaten.
11. **ANDY WERNKE:** Met slechts een handgeschreven briefje, vier foto's en een sterfbekendmaking van zijn oma, begon Andy aan een zoektocht naar de Duitse Hans Harff — de onbekende vader, vreemdeling en Wehrmachtsoldaat met een strafblad en een geheim dat generaties oversloeg, tot nu: een familiegeschiedenis die eindelijk het daglicht mag zien in de Amsterdamse Jan Haringstraat. Knap staaltje speurwerk!

**shortlist is in alfabetische volgorde op familienaam*

Juryleden van de verkiezing Familiehistoricus 2025

- Sybrand van Haersma Buma, burgemeester van Leeuwarden, juryvoorzitter
- Léon van der Hoeven, genealoog bij Genealogisch Bureau van der Hoeven
- Maarten van Bourgondien, genealoog bij het CBG|Centrum voor familiegeschiedenis

Bekendmaking & shortlist terugkijken

- De winnaars van de CBG verkiezing Familiehistoricus 2025 zijn bekendgemaakt op 14 juni 2025 tijdens het Famillement. Kijk hier de bekendmaking terug: https://www.youtube.com/watch?v=Ip4ZfRq_d3Q.
- De shortlist met uitgebreidere samenvatting staat hier: <https://cbg.nl/famillement/verkiezing-familiehistoricus-2025/>